

door **HANS ZIJLSTRA**

sneuperdokkum@yahoo.com

FAMILIEBIJBEL VAN GEESKE HARMENS

FAMILIEBIJBEL VAN GEESKE HARMENS UIT BURUM

In het bespreken van digitale ontwikkelingen die voor sneupers interessant zijn noem ik meestal kort een website en de inhoud daarvan. Deze keer ga ik wat dieper in op een specifiek geval.

In de bijbelverzameling van de Vrije Universiteit te Amsterdam, van oorsprong een gereformeerde universiteit, bevinden zich diverse familiebijbels. In 2008 verwierf de afdeling Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek VU samen met het Bijbels Museum een indrukwekkende collectie kerkboekjes. Een van de topstukken in de bibliotheekcollectie is de familiebijbel van Geeske Harmens. De collectie bijbels komt voor een groot deel van een schenking van Bernard van Noordwijk.

U vindt de website via:

<http://imagebase.uvuu.vu.nl/cdm/landingpage/collection/cvm>

WEELDERIG ZILVERWERK

In het dagelijks leven van vele generaties Nederlanders speelde het kerkboekje een belangrijke rol. Het werd met zorg bewaard en van generatie op generatie doorgegeven. Wat de bijbel van Geeske Harmens tot een topstuk maakt is in eerste instantie het weelderige zilverwerk. De Kollumer zilversmid Pieter Martens, die in Kollum werkzaam was van 1748 tot 1781, tekende voor dit meesterwerk. Hij bewoonde in Kollum het geboortehuis van ons lid **Tymen Wierstra**, Eysa de Wendtstraat 4, en maakte ook wel Friese sierlepels. Het zilverwerk voor de bijbel maakte hij in 1764,

toen Geeske 18 jaar oud was. Ze werd gedoopt op 23 januari 1746 en geboren op 17 januari in de gemeente Kollumerland in Burum. Haar vader **Harmen Geerts** was commissaris (ze bewoonden het commissarishuis) en bij de Volkstelling in 1744 en de Quotisatie van 1749 een redelijk welgestelde boer te Burum en zal dus ongetwijfeld in goede doen geweest zijn.

Wat de bijbel verder bijzonder maakt zijn de familieaantekeningen (7 bladzijden) die in de loop der jaren bij speciale gebeurtenissen werden genoteerd. Uit de bijbel blijkt dat haar ouders begraven werden te Gerkesklooster en dat het gezin na het overlijden van de vader in 1768 op zaterdag 27 mei uit het 'Commissarishuis' vertrok. Geeske Harmens zelf overleed op 2 juli 1794 en werd ook te Gerkesklooster begraven. De meest opvallende bladzijde vermeldt dat in 1803 iemand in de Verenigde Staten gedurende drie jaren alle woorden en letters in de bijbel geteld heeft!

Een latere eigenaresse van de bijbel was kleindochter **Geeske Klases van der Veen** (1803-1861). Zij werd op 31 maart 1803 geboren in het Groningse Doezum als dochter van rentenier **Klaas Harings** en **Antje Jannes (de Haan)**. De ouders van Klaas waren dus Geeske Harmens en haar man **Haring Clases** uit Strobos. Geeske zelf werd bij haar huwelijk op 29 mei 1768 te Gerkesklooster als afkomstig uit Zuiderhuisterdijk onder Gerkesklooster vermeld. De laatste vermelding in de familiegeschiedenis betreft de geboorte en dood van **Bonje Harmens Sijtsma** na 6 dagen, op 31 januari 1826.

Nu komen er in mijn kwartierstaat ook de nodige Geeskes voor, dus dat maakte mij nieuwsgierig. Mijn moeder **Gies** (Gezina) is notabene vernoemd naar een Geeske: **Geeske Laffra**. Hoewel katholiek, stammen ze af van de Nederlands Hervormde Geeske Harmens. Zo loopt er dus een rechtstreekse lijn van de familiebijbel van Geeske Harmens en Geeske Klases van der Veen naar mijn moeder en dus naar mezelf!

De bijbel wordt ook vermeld in het overzichtswerk dat **Bernard van Noordwijk** schreef en ik wel eens in het Bijbels Museum heb doorgebladerd: *De Erfenis van Kortjakje*. In 2006 verscheen al *Zondags zilver: drie eeuwen versierde kerkboekjes* / Bernard van Noordwijk ; met bijdragen van **Hermine Pool** (eindredactie) en **Jan Storm van Leeuwen**.

EXPOSITIE IN ADMIRALITEITSHUIS

Het idee is om te zijner tijd in Museum Admiraliteitshuis te Dokkum een expositie te organiseren waarbij we familiebijbels uit onze regio bij elkaar brengen. De VU wil de bijbel van Geeske Harmens wel in bruikleen geven en ik weet zeker dat diverse leden van onze vereniging ook mooie familiebijbels met genealogische aantekeningen in hun bezit hebben. Dit alles zou een prachtige combinatie kunnen worden van kunstgeschiedenis, genealogie en regionale historie. Graag hoor ik van u!

